

89-3
L-600

L
37

84080
K. Goppera

Esi modrs

1924.

Valtera un Rapas akc. sab. izdevums

Būsim stipri.

(Ievadam.)

Gadu simteņus ilgi latvju tauta nevarēja ne tikai pati spriest, bet pat līdzrunāt pie sava likteņa un sava nacionālā kulta izveidošanas. Gadus sešdesmit atpakaļ viņa ieguva iespēju izteikties par saviem centieniem, bet izteikties ne visai atklāti un bez kautkāda noteicoša iespaida. Noteicošas tiesības par savu likteni latvju tauta ieguva tikai tagad, kad visas Eiropas tautas pārdzīvo savas kultūras krīzi. Kā noritēs šī krīze, vēl nemaz nav iespējams paredzēt, tāpat kā nav arī vēl iespējams atrast visus iemeslus, kuŗi šo krīzi izsauca. Eiropas tautu kultūras krīze nenāca tomēr nejauši, jo bija pravieši, kuŗi paredzēja viņu jau pirms dažiem desmitiem gadu, bet šie pravieši nebij spējīgi atrast līdzekļus, kuŗi varētu novērst neizbēgamī tuvojošos katastrofu. Krievu filozofi — V. Solovjevs, Dostojevskis, Merežkovskis tēloja 1917. un turpmāko gadu notikumus jau 20 līdz 50 gadus atpakaļ ar tādu skaidrību, itkā viņi paši visus šos notikumus būtu pārdzīvojuši; viņi redzēja tuvojošās katastrofas iemeslus tanī bezdibnā, kuŗš atradās starp Krievijas inteliģenci no vienas un viņas plašām tautas masām no otras puses. Morāles un prāta attīstības līmenis šajās divās pusēs bija tik dažāds, ka nebija iespējama ne mazākā saprašanās. Šī parādība nebija tipiska tikai Krievijā vien, viņa vēl tagad apdraud daudzas citas Eiropas tautas, un šī parādība nav vienīgais kultūras krīzes iemesls. Ir uzstādītas daudz un dažādas slimības diagnozes un ieteiktas arī dažādas receptes; dažas no pēdējām jau izmēģinātas, gan mazumā, gan vai-

rumā, bet viņas nav devušas kautcik pozitīvus rezultātus.

No uzstādītām krīzes diagnozēm tomēr visvairāk vērības pelna tā, ka Eiropas tautas, vismaz pēdējā gadu simtenī, ir zaudējušas līdzsvaru savā prāta, miesas un dvēseles izkopšanā. Cilvēka dvēsele ir atstāta novārtā, un caur to morāles līmenis Eiropas tautās ne tikai nav pacēlies, bet kritis zemāki nekā tas bija simts gadus atpakaļ. Jādomā, ka Eiropas tautām būs jāņem priekšzīme no Indijas ciltīm un tautām, kuŗas jau sen atzinušas, ka morāles līmeņa uzturēšana un pacelšana ir galvenais un noteicošais faktors kolektīva organisma labklājībā. Noteikti var apgalvot, ka iznīcinot tautas morāli, tiek iznīcināta pate tauta. Eiropas kultūra lepojas ar saviem zinātnes un tehnikas sasniegumiem, bet indietis, redzēdams mūsu gaisu un zemūdens mašīnas, bezdrāts telefonus un kinoaparātus, apbrīno ne viņus, bet to, kādēļ mēs pēc visa tā dzenamies, jo viss tas cilvēku nedara laimīgāku. Taisni otrādi — visas šīs ērtības veicina fizisko un morālo glēvulību, bet vājums un nespēks nav taču laimes un labklājības ideāls. Lai cik arī neattīstītu cilvēks savu prātu, ja viņš tanī pašā laikā nejūtas spēcīgs fiziski un morāliski, tad viņš nevar būt laimīgs.

Izejot patstāvīgā valsts dzīvē, mums tādēļ vispirms jānoskaidro mērķis, kurp iesim un pa kādu ceļu iesim, ņemot vērā, ka tautas laime jākal spēcīgām rokām, tīru sirdi un skaidru, gaišu prātu, jo tikai tad būsīm stipri un atradīsim pareizos ceļus uz tautas labklājību.

Lai gan šīnī grāmatiņā sakopotie raksti runā itkā par dažādām lietām, tomēr viņi apvienoti kopējā idejā — „būsīm stipri“.

Skautu un gaidu kustība kā audzināšanas sistēma.

Skautu un gaidu kustības ir viena un tā pati ideja, un tādēļ, runājot par vienu, tani pašā laikā tiek runāts arī par otru. Šī kustība ir vēl ļoti jauna parādība, — skautisms parādījās Anglijā vēl nepilnus 15 gadus atpakaļ, un pēc skautu organizācijas parauga nodibinājās arī pēc tam gaidu pulciņi. Katra jauna ideja tiek uzņemta ar neuzticību, un ja viņa arī ir dzīves spējīga, tad savas spējas viņa parasti pierāda tikai ļoti ilgstošā laikā un tikai pēc vairākkārtējiem pārbaudījumiem viņa iemanto plašu piekrišanu. Ar skautisma ideju nav tā, jo viņa apbrīnojamā ātrumā izplatījās visās pasaules malās. Arī pie mums Latvijā viņa organizētā veidā 3 gadu laikā ir apvienojusi pārāk par 4000 mūsu jaunatnes, iedalītas vairāk kā 100 skautu un gaidu pulciņos, un parāda tendenci arī turpmāk augt tādā pat tempā. Vislielāko piekrišanu skautisms mantojis Ziemeļ-Amerikas Savienotās Valstīs, kur skautu pulciņi apvieno vairāk par 400.000 zēnu. Pēdējai seko Anglija ar 300.000 skautiem. Skautu organizācijas pastāv šimbrīžam 39 valstīs, pie kam 14 valstīs ir pārgājušas uz tā saukto „valstisko“ skautismu, ievēdot šo audzināšanas sistēmu kā obligatorisku pie visām skolām (skolniekiem pēc viņu vēlēšanās). Anglijā pastāv dažas privatas skolas, kuŗas uzņem tikai skautus. Čecho-Slovakijā vānagu organizācija dod vietu skautismam. Viss tas norāda uz to, ka skautisms izsaukts ar pašas dzīves vajadzībām, ka pastāvošās audzināšanas metodes vairs neapmierina dzīves prasības un ka skautisma idejas dzēš tās slāpes, kuŗas izjūt līdzšinējā cilvēces sabiedrība. Tādēļ arī mūsu dzimtenē šai kustībai piegriežama visnopietnākā vērība un jārūpējas viņu

novirzīt pareizās sliedēs, lai sasniegtu vislabākos panākumus.

Mūsu literatūrā nav vēl parādījies neviens raksts, kas kritizētu vai iztirzātu skautisma idejas. Varbūt tas izskaidrojams ar to, ka līdz pēdējam laikam mūsu valodā vēl nebija nevienas grāmatas par skautismu. Tagad izdotā grāmata „Skautmasters” pa daļai sedz šo trūkumu un dod katram iespēju iedziļināties skautisma ideju būtībā. Šo rindīņu nolūks nav iztirzāt skautisma idejas, jo taisni tādām nolūkam ir veltīta minētā grāmata, bet tikai atzīmēt svarīgākās skautisma īpatnības un līdz ar to atbildēt uz dažiem pārmetumiem skautu kustībās pie mums, kādus ir nācies dzirdēt no viena otra sabiedriska darbinieka.

Skautisma dibinātājs Sir Robert Baden Powell's pastrīpo, ka skautisms galvenā kārtā ir rakstura audzināšanas sistēma un kā tāda viņa ir jāuzņem kā papildinājums skolai. Mūsu skolas līdz šim turēja par savu galveno uzdevumu jaunekļu prāta attīstību, ko veica caur dažādu zinību pasniegšanu un vingrināšanos šinīs zinībās; bija un ir ziniski izstrādātas metodes, kādā ceļā vispilnīgāki un sekmīgāki bērns varētu piesavināties pasniedzamos priekšmetus. Pie tam nepietiek ar priekšmeta pasniegšanu vien, — ir nepieciešami, piemēram matemātikā katram skolniekam vingrināties pašam, atrisināt lielu vairumu visādu matemātisku uzdevumu. Nevar noliegt, ka līdz ar prāta attīstīšanu pēc zināmas sistēmas, izveidojas zināmā mērā arī jaunekļa raksturs, jo kopā ar to bērni vingrinājas arī izturībā un sacensībā, bet — ka krietna rakstura izaudzināšanai arī vajadzīgi speciāli paņēmieni un vingrinājumi, par to mūsu skolās varbūt arī tika domāts, bet maz bija pār to gādāts. Rakstura audzināšana notiek galvenā kārtā caur morāles jēdzienu nostiprināšanu, kuŗi ir sabiedriskas dzīves un labklājības pamats. Šinī ziņā skola aprobežojas ar reliģijas vai ētikas teorētisku pasniegšanu, nesniedzot nekādu vingrinājumu, izņemot varbūt skolu sodus

un atzīmes par nepiederošu uzvešanos klasē. Skautisms turpretim šai ziņā sniedz vingrinājumus, caur ko sasniedz šo jēdzienu nostiprināšanos. Jaunekļi, darbodamies pulciņos pēc skautisma sistēmas, nemanot saaug ar šiem jēdzieniem, tie paliek, tā sacīt, par viņu dabu.

Līdzekļi, ar kuriem skautisms sasniedz nupat minēto uzdevumu, ir: skautu likumi, skautu likumu pastāvīga izpildīšana un šo likumu izpildīšanas pastāvīga kontrolēšana. Skautu likumi satur sevi augstākos morāles un sabiedriskās ētikas principus. Katrs jauneklis vai vilcēns, pārvēršoties par skautu, labprātīgi uzņemas šos likumus izpildīt, dodot savu biedru un pulciņa karoga priekšā svinīgu solījumu un atkārtojot šo solījumu katru gadu Sv. Jūrā svētkos. Šis solījums, it sevišķi, ja viņš ir nostādīts ar tiešu svinīgumu, jau pats par sevi modina jaunekli pienākuma sajūtu izpildīt savu solījumu, bet bez tam skautu formas apģērbs un skautu nozīme — balta līlija, kas ir taisnības, tīrības un goda zīmols, pastāvīgi atgādina skautiem par doto solījumu un ar to saistītiem pienākumiem. Formas apģērbs bez tam vēl atvieglo skautiem savstarpēju kontroli savu likumu izpildīšanā, un kas to neievēro — tas nonāk pulciņa goda tiesā. Darbošanās pulciņā, patstāvīgi veicot kopīgus uzdevumus, jau ir savā ziņā sabiedriska dzīve, un pie ļoti ciešas sabiedrības dzīve, kuŗa ir padota tiem pašiem ētikas likumiem kā katra cita sabiedrība un pat vēl lielākā mērā. Ja šie ētikas, resp. skautu likumi pulciņa dzīvē netiek ievēroti, tad arī pats pulciņš nevar pastāvēt, un tādēļ, censdamies uzturēt savu pulciņu, skauti ir jau piespiesti nogludināt savus rakstura asumus un antimorālas tieksmes, bet kas nav spējīgs sevi uz to piespiest, tas būs piespiests atstāt pulciņu.

Skolās ar šo lietu stāv savādi. Lai gan arī skolās ir sava cieša sabiedrība, tomēr še ir itkā ar varu uzspiesta morāle, itkā pastāvīgs antagonisms starp skolniekiem no vienas un skolotājiem no otras

pusēs, itkā divas psiholoģijas, kuŗas viena otru nesaprot. Ikdienišķa parādība skolās ir, ka zināma bramanība un uzstāšanās pret skolotājiem skaitās par varonību, kuŗa bieži vien atrod atbalstu visā klasē. Par iemeslu šai parādībai ir tas apstāklis, ka skolnieki nevar iedomāties un nostādīt sevi skolotāju lomā un izjust skolotāju atbildību, bet kad viņi darbojas skautu pulciņā, patstāvīgi veicot kopīgus uzdevumus, tad viņi daudz ātrāki nonāk pie zināmu ētikas jēdzienu izpratnes un pašdisciplīnas nepieciešamības sajūtas. Bez visa tā pulciņa iekšējā iekārta, formas apģērbs un savstarpēja sasveicināšanās (saluts) modina un audzina vienības sajūtu, uzmanību pret saviem biedriem un cienību pret skautu ideju — viņu likumiem.

Bez minētām ārējām formām skautismā ir vēl vesela rinda pulciņu iekšējā un nometnes dzīves, apmācības un rotaļu paņēmienu, kuŗi audzina goda un taisnības sajūtu, augstsirdību, drošsirdību, godīgumu, pieklājību, patstāvību, pašsavaldīšanos u. t. t. Visus šos paņēmienus Baden-Pouvell's sīki iztirzā savā grāmatā „Skautmasters“, sistematizējot viņus un savedot tabulās, lai noskaidrotu katra paņēmiena nozīmi. Viss tas kopā sniedz bērniem un jaunekļiem to vingrināšanos, kuŗa nostiprina viņu raksturu. Līdzšinējā skola to nevar dot, jo raksturu nevar iemācīties — viņš ir jāattīsta tāpat pamazām vingrinājoties kā fiziskie un prāta spēki.

Runājot par rakstura nostiprināšanos, nevar paļauties tai skautisma īpatnībai, kuŗa ieaudzina jaunekļos apziņu, ka tikai ar darbu un izturību dzīvē var kautko sasniegt. Šo jēdzienu nostiprina rotaļa-karjera: jauneklis vai vilcēns, III. šķiras skauts, II. šķiras skauts, I. šķiras skauts, rovers, apakškopnieks, kopnieks, virskopnieks, skautu instruktors, apakšskautmasters, skautmasters, virsskautmasters. Katru jaunu pakāpi var iegūt tikai pēc pārbaudījuma noteiktas programmas zināšanā un zināmu uzdevumu izpildīšanā. Šis līdzeklis ir viens no galveniem pretstatiem tai lielnieciskai psiholoģijai, kad cilvēks

iedomājas, ka viņš ir spējīgs visu darīt, par visu spriest un uzņemties katru uzdevumu, nemaz nebūdamas sagatavots attiecīgam darbam vai uzdevumam. Jāaizrāda, ka vārdu „karjera“ vajaga saprast viņa istā nozīmē, t. i. sasniegt dzīvē sekmes caur centīgu darbu un attīstītām spējām, un nevajaga šo vārdu samaisīt ar sabiedrībā izplatīto jēdzienu, kuŗu apzīmē ar vārdu „karjerisms“ un zem kuŗa saprot zināma stāvokļa sanieŗšanu ne caur nopelniem un darbu, bet caur pieglauŗanos, protekcijām, radnieciskām vai politiskām saitēm u. t. t.

Ar savu galveno uzdevumu — rakstura audzināŗšanu vēl tālu nav izsmelta skautisma nozīme. Ļoti daudz vērības pelna tas apstāklis, ka visi tie paņēmiēni un vingrināŗšanās veidi, kuŗus lieto skautisms rakstura nostiprināŗšanai, arī paŗi par sevi ir ļoti nozīmīgi un vajadzīgi katra cilvēka dzīvē, jo viņi vai nu dod kautkādu praktisku zināŗšanu, vai arī attīsta un izveido cilvēka spējas kautkādā virzienā. Minēsim palīdzības snieŗšanu nelaiemes gadījumos. Lai skauts patiesi varētu sniegt palīdzību, viņam ir daudz kas jāzin, kā vispār veselības kopšanā, tā arī to sanitāro paņēmiēnu piemēroŗšanā, kādus lieto nelaiemes gadījumos. Šī ir tāda zināŗšana, kuŗa nepiecieŗama katram pilsonim.

Seviŗķu vērību Baden Pouvell's piegrieŗ tiem paņēmiēniem, kuŗi audzina un attīsta jaunekļos uzmanības un novēroŗšanas spējas, un jādomā, ka šo spēju attīstību viņš būs turējis par paŗu galveno skautisma uzdevumu, jo viņš ar to ir saistījis ņis audzināŗšanas sistēmas nosaukumu „scouting“, kas nozīmē „izlūkoŗšana“. Skauts ir dzīves izlūks, un viņam jāmacās novērot dabu un dzīvi, lai pieaudzis varētu atrast sev dzīvē pareizu un piemērotu ceļu. Jāatzīmē, ka mums novēroŗšanas spējas ir ļoti vāji attīstītas, lai gan daba mūs apdāvinājusī ar visām tām īpaŗībām, kuŗas vajadzīgas ņo spēju attīstībai. Mēs ļoti bieŗi paejam gaŗām un nepiegieŗzam ne mazākās vērības daudzām parādībām, kuŗām ir ne tikai vispārīga, bet arī mums katram personīgi liela

nozīme. Tas, jādomā, ir tādēļ, ka cilvēks tanīs pagājušos laikos, kad viņam bij jāved daudz intensīvāka cīņa savas eksistences un labklājības dēļ, bij šīs spējas pietiekoši labi attīstījis, bet ar zināmas eksistences nodrošināšanu, novērošanas spējas nav ne tikai attīstījušās, bet palikušas potencialā un nolaistā stāvoklī. Ka šīs spējas var brīnišķīgi attīstīt, uz to norāda daudzas ikdienišķas parādības. Piemēram, var minēt tās mūsu sievietes, kuŗas pastāvīgi seko modei un pēc modes ģērbjas, — viņām pietiek tikai acis uzvest pretimnācējai uz ielas, un viņas ir jau ievērojušas visus pretimnācējas apģērba sīkumus, sākot no drēbes krāsas, labuma un viņas pieskaņošanas modei līdz beidzamai kautkur uzšūtai lentītei un podziņai. Vīrietis, turpretim, var desmit reizes satikt vienu un to pašu dāmu un pat ilgāku laiku viņu novērot, un viņš tomēr neievēro tās apģērba sīkumus.

Vingrinājoties novērošanā pēc izstrādātas sistēmas, var sasniegt apbrīnojamus rezultātus. Baden Pouvell's veltī šim nolūkam veselu grāmatu (latviešu valodā vēl nav tulkota), kuŗā ieteic viņa izstrādātu sistēmu, piegriežot vērību sevišķi tādiem paņēmieniem, kā magazīnu logu novērošana, pēdu dzišana, signalizācija (uzmanības audzināšana), plānu uzņemšana, apkārtnes zināšana u. t. t. * Lieki aizrādīt, ka novērošanas un uzmanības spējām ir milzīga nozīme cilvēka dzīvē un ka tas, kam šīs spējas ir attīstītas, būs daudz spējīgāks pareizi orientēties sarežģītos dzīves apstākļos un vienmēr ātrāki atrast īstāko un pareizāko izeju no katra grūta stāvokļa.

Paraleli rakstura audzināšanai un morālo spēju norūdišanai, skautisms rūpējas arī par fizisko attīstību, bet izmanto šim nolūkam tādas paņēmienus, kuŗi vairāk piemēroti dzīves īstenības prasībām. Skautisms nenoliedz fiziskai audzināšanai izmantot arī pazīstamas vingrošanas metodes, ja ir iespējams nostādīt šādu vingrošanu laba specialista vadībā un specialista-ārsta uzraudzībā, bet vairāk ieteic šim nolūkam tādas kustības un fiziskus darbus, kuŗiem

pašiem par sevi ir arī zināma praktiska nozīme, piemēram gājieni, ekskursijas, peldēšana, visdažādākie fiziskie darbi, kuŗi nodarbina muskuļus visdažādākos virzienos un attīsta taisni tos muskuļus, kuŗus darba veikšanai vajadzīgs attīstīt. Caur šādiem paņēmienu zēni tiek tuvāki saistīti ar praktisko dzīvi, iepazīstas ar viņu un galvenā kārtā iepazīstas ar savas dzimtenes dabu, ar viņas patiesiem apstākļiem un tādā kārtā mācās arī mīlēt savu dzimteni.

Kā uz sevišķu skautisma īpašību jāaizrāda uz tiem paņēmienu, kuŗi audzina zēnos patstāvību. Mūsu līdzšinējās paaudzes pārstāvji ļoti labi saprotis, ko nozīmē dzīvē patstāvības trūkums. Kara un revolūcijas laikā veseli tautas slāņi, būdami izsviesti no ierastās dzīves kārtības un ikdienišķā darba, palika uzreiz nespējīgi eksistēt, jo nekādam citam darbam viņi nebija sagatavoti. Vidus un augstskolas beigušie audzēkņi izvēlējas sev kautkādu šauru profesiju un bez šā speciālā darba nekā cita dzīvē nebija spējīgi darīt. Strādnieki speciālās rūpniecības iestādēs ar šo iestāžu likvidēšanu nebija spējīgi nopelnīt sev uzturu citādā ceļā. Šāds bezizejas stāvoklis ir vienmēr par cēloni tam, ka cilvēks zaudē savu neatkarību un ļauj savus spēkus ekspluatēt citiem. Viens no skautisma mērķiem tādēļ ir audzēt zēnus par patstāvīgiem pilsoņiem, iemācīt viņus vienmēr droši justies uz savām kājām, jo tas ir labākais līdzeklis pret visāda rakstura verdzību. Veicot šo uzdevumu, skautisms iesāk ar apmācīšanu šauru dažādu mezglu siešanai, turpina ar apmācību zēnam pašam sev izpalīdzēties un sevi apkalpot visdažādākos dzīves gadījumos — pagatavot vienkāršu ēdienu, uzcelt telti naktsguļai no materiala, kāds gadīsies pie rokas, uzkurt ugunsgrūdu u. t. t., un pie tam veicina zēnu apmācīšanos dažādiem arodiem, pie kam par katru arodu, kādu zēns būs izmācījies, viņš bauda tiesības nēsāt sevišķus uzšuvumus formas apģērbā, tā saucamās arodu zīmes. Tā sagatavots jauneklis būs vairāk piemērots līdzšinējās dzīves sarežģītiem

apstākļiem, būs vairāk spējīgs aizstāvēt savu brīvību un neatkarību, un kopā ar to viņā būs uzaudzināta arī zināma cienība pret katru darbu, un skauts nebaidīsies ne no kāda darba.

Tādi visā īsumā ir galvenie mērķi, kurus sev sprauž skautisms, un līdzekļi, ar kuriem viņš šos mērķus sasniedz. Savelkot kopā visu izteikto, varētu vārdu „skautisms“ tā definēt: skautisms ir praktiska sistēma individuālo spēju un kolektīvas sajūtas attīstīšanai. Ka šī sistēma patiesi spējīga sasniegt sprauktos mērķus, to pierāda tā vispār lielā piekrišana, kādu skautisms jau iemantojis visā pasaulē, bet jāņem pie tam vērā, ka viņš var pacelt tautas vai valsts labklājības līmeni tikai ar to noteikumu, ja viņš būs izplatīts visplašākos tautas slāņos. Ja visa mūsu jaunā paaudze būs baudījusi skautisko audzināšanu, tad šī paaudze, nākdama dzīvē kā pilntiesīgi pilsoņi, patiesi padarīs dzīvi daiļāku, ienesdami viņā ciešākas vienības saites un tādas savstarpīgo attiecību formas, kuras spēs apmierināt mūsu ētisko sajūtu. Mums tas ir sevišķi nepieciešams, ņemot vērā nesenās verdzības sekas — pārāk lielo egoismu, savstarpējo nesaticību, neuzticību, naidu un skaudību, kas viss nebūt nesaskan ar to garu, kāds dveš no mūsu tautas dainām, atsoguļojošām īsto un nesamaitāto tautas dvēseli.

Skautisma ideju izplatīšana plašākos tautas slāņos ir tiešā atkarībā no tā, cik liels būs mums aktīvo skautisma darbinieku skaits. Par aktīvu skautu pulciņa vadītāju var būt katrs, kas tikai gribēs pašaizliedzīgi ziedot laiku un pūles mūsu jaunekļu un tautas labā. Vispieejamāki tas būtu tautas skolotājiem, kuri jau tā stāv pie audzināšanas darba, bet, saprotams, ka to nevar nevienam uzspiest ar varu, jo tas runātu pretim pašai skautisma idejai, kur viss ir dibināts tikai uz labprātīgu gribu strādāt sabiedrības labā.

Lai gan, kā bija teikts, skautisma idejas nav satikušās ar kritiku mūsu presē, tomēr mūsu sabie-

drībā ir dzirdams viens otrs pārmetums šim idejām, kuŗas var atstāt nelabvēlīgu iespaidu uz dažu labu jaunekļu vai viņa vecākiem, kādēļ nevar paiet gluži garām šiem pārmetumiem. Daži pārmetumi attiecas uz atsevišķiem gadījumiem, kur pati ideja nav bijusi pareizi piemērota praksei. Uz tādiem pārmetumiem nebūtu jāatbild, jo kļūdas var notikt un notiek visur, un viņas ne tikai neatceļ principus, bet pat tos pastrīpo. Bet ir bijuši arī principieli pārmetumi, un cik viņus nācies dzirdēt, visi viņi pastāv sekošā: 1) skautisms esot svešas zemes auglis, par daudz internacionāls un mūsu apstākļiem nepiemērots; 2) skautisms esot militarisms, un 3) skautisms esot buržuazijas izgudrojums un darba tautai, resp. strādnieku šķirai nevajadzīgs.

Uz pirmo no šiem pārmetumiem nav grūti atbildēt, jo ja skautisms ir audzināšanas sistēma, ziniski piemērota bērnu psiholoģijai un nāk kā papildinājums skolai, tad viņam jābūt internacionālam, tāpat kā katrai zinībai, bet tanī pašā laikā skautisma ideologi pastrīpo to, ka, izmantojot šo sistēmu, viņa ir jāpiemēro katras nācijas īpatnībām, izmantojot savas nācijas gara mantas, lai mācītu bērnus mīlēt savu dzimteni. Cienot savu nacionālismu, mēs tanī pašā laikā nevaram to aizliegt citiem, un tāpat kā pie mums pastāv citu nāciju skolas, kuŗas darbojas savā valodā, tā ir jāpastāv arī skautu pulciņiem, kuŗi darbojas savas tautības valodā uz tādiem pat pamatiem kā viņu skolās. No svara ir, lai šie pulciņi darbotos valstiskā garā, un tādēļ viņiem visiem jābūt apvienotiem vienā kopīgā valstiskā centralā organizacijā, zem kopējas vadības.

Par to pārmetumu, ka skautisms ir militarisms, būtu jārunā drusciņ plašāki. No augšā atzīmētiem skautisma galveniem mērķiem un virzieniem mēs redzam, ka tur nekā speciali militāra nav, bet apskatot tuvāki tos paņēmienus un līdzekļus, kādus liefo šī audzināšanas sistēma, mēs atradīsim arī daudz ko militāru, un tādēļ būtu jātiek skaidrībā par to, kas tad īsti ir militarisms un vai viņš ir kaut kas jauns un ne-

vajadzīgs. Še nav vieta iztīrīt to, kā militārisms ir cēlies un attīstījies, un tādēļ atbildēsim ar vienu vārdu, ka militārisms ir tautas spēka kopošana un izveidošana ar nolūku aizstāvēt tautas vai valsts intereses, ja tas būtu nepieciešams, atklātā cīņā — karā. Grūti pielaist, ka tas būtu ļauns nolūks. Mūsu viskarstākie internacionālisti, ja ne atklāti, tad vismaz savos sirds dziļumos nožēlo un nosoda to apstākli, ka 700 gadus atpakaļ mūsu senči bij par daudz maz vienoti savā starpā, t. i., par maz bija piekopusi savu militārismu un tādēļ vācu bruņiniekiem izdevās viņus sašķelt savā starpā un pārvērst visu tautu savā verdzībā; jo galu galā ne ieroču un bruņu pārsvars deva vāciešiem uzvaru, bet latviešu cilšu iekšējās vienības spēka trūkums. Ar to es gribu teikt, ka militārisms nepastāv iekš tam vien, lai apmācītos rīkoties ar visādu veidu ieročiem, bet viņš pastāv galvenā kārtā vienības sajūtas audzināšanā karavīros. Atsevišķi tautas locekļi savā privatā dzīvē miera laikos tādas vienības apziņas nepieciešamību nesajūt, un tādēļ arī maz viņu kultivē, pat vairāk — viņi savstarpējā grupu cīņā kultivē naidu, turpretim karavīros šai apziņai ir jābūt par viņu dabu, jo citādi sekmīgi cīnīties nemaz nav iespējams. Tādēļ arī militārās organizācijās gadu tūkstošu laikā ir izstrādājušies praktiski paņēmieni šīs vienības sajūtas audzināšanai. Baden Pouvell's, dibinot savu audzināšanas sistēmu „scouting“, ir no militārisma aizņēmis šos praktiskos paņēmienus, savedis viņus dziļi pārdomātā sistēmā un piemērojis viņus bērnu psiholoģijai. Tik tālu skautismā ir militārisms, jo viņš audzē jaunatnē iekšējās vienības spēkus — goda, taisnības, likumības, draudzības, brālības un savstarpējās uzticības sajūtu. Šīs īpašības vajadzīgas ne tikai karavīriem, bet arī visiem pilsoņiem, jo no viņu attīstīšanās atkarājas tautas kultūras un labklājības līmenis. Tiem, kam tautība ir tukšs vārds, kam savtīgo slāpju apmierināšanai ir vajadzīgs tautu šķelt, lai viņa kaut par jaunu nonāktu verdzībā vai galīgi izniktu, ja, tiem ar skautismu nav pa ceļam.

Uz trešo pārmetumu, t. i., ka skautisms nav vajadzīgs strādnieku šķirai, būtu jāaizrāda, ka tāds pārmetums atkārtoto to pašu, ko savā laikā Amerikas strādnieki bij izteikuši Baden Pouvell'am, ka skautisms esot ģeneraļu izgudrojums. Drusciņ vēlāk Amerikas strādnieki, iepazīnušies ar skautisma idejām pēc citiem avotiem, bija atzinuši, ka skautisms ne tikai nekaitē strādnieku interesēm, bet nāk viņām par labu, un no tā laika Amerikas strādnieku bērni lielā skaitā iestājās skautu pulciņos. Jādomā, ka tāpat būs arī pie mums — tie no strādnieku šķiras vadoņiem, kuriem strādnieku tiešās intereses nemaz nerūp, bet kuriem ir vajadzīga strādnieku šķira tikai viņu personīgās karjeras dēļ, tie būs pret skautismu. Interesanti šai ziņā rīkojas komunisti. Viņi savas valdīšanas sākumā visiem spēkiem nīdēja skautismu, bet jau 1919. gadā Leņina sieva Krupskaja izdeva brošuru, kurā atzīst skautisma lielo audzinošo nozīmi un ieteic viņu izmantot ar to noteikumu, ka devīzes „par Dievu un tēviju“ vietā būtu devīze „par komunismu“. Acīmredzot, Krupskaja vēl nav tikusi skaidrībā par to, ka šīs devīzes pēc savas būtības nemaz nav līdzīgas.

Ir skautismā vēl viena ideja, kuru dažas aprindas uzlūko ne visai labvēlīgi, bet kuras lielo nozīmi it sevišķi pastrīpo Baden Pouvell's. Šī ideja izteikta skautu 4. likumā, ka skauts ir draugs visiem citiem skautiem, un viņas nozīme pastāv iekš tuvināšanās un lielākas saprašanās tautu starpā. Šo ideju izveido, uzturot ciešus sakarus ar citu tautu skautiem. Ja skautismam pieraksta militāru raksturu, tad šī ideja vien jau runā tam gluži pretim, jo viņa ir taisni antimilitāra — brālis ar brāli vai draugs ar draugu var gan sacensties, bet viņi nekaujās savā starpā. No šādas tuvināšanās var sagaidīt, ka tautas, tuvāki pazīstot viena otru, prātis arī viena otru vairāk cienīt un tamdēļ arī prātis ierobežot nerimstošo cīņu tautu starpā ar sacensību ekonomiskā un kultūras attīstības laukā, nepārejot uz cīņu ar ieročiem. Bet ja nu arī gadītos, ka iznāktu plūkšanās, tad vismaz

nevarētu būt pielaisti tādi kaujas līdzekļi, kuŗi runā pretim kara morālei, kā sprāgstošas lodes, smacējošas gāzes un vēl neģēlīgākais līdzeklis — sava pretinieka vajāšana ar izvirtības un lielniecisma veicināšanu viņa tālā aizmugurē, izmantojot zemo tautas masu kulturēlo limeni. Bijušā pasaules karā Vācija, izlietojot šos līdzekļus, neko neieguva, bet tikai vērsa ar to pret sevi visas pasaules ienaidu un līdz ar to pate krita par upuri šiem nepielaižamiem kaujas līdzekļiem.

Beidzot varētu vēl minēt par vienu, dažreiz dzirdētu, pārmetumu skautismam, itkā viņš veicinot godkārību. Šis pārmetums arī nav dibināts, jo skautisms audzina goda sajūtu, kuŗa ierobežo godkārību. Godkārība lielākā vai mazākā mērā ir jau iedzimta katrā cilvēkā, un ja kāds strādā skautisma darba laukā tikai tādēļ, lai apmierinātu savu godkārību, tad tāds ilgi tur nestrādās, jo vai nu ieaudzinātā goda sajūta piespiedīs viņu ierobežot savas tieksmes un palikt par īstu skautu, vai arī neapmierināta dziņa aizvedīs viņu no skautu rindām.

Mūsu Latvijā skautu kustība, pateicoties ātrai pulciņu skaita pieaugšanai, ir nonākusi tai stāvokli, kad stipri sajūtams sagatavotu vadītāju trūkums, it sevišķi provincē. Lielu palīdzību šinī ziņā varētu sniegt pedagogi ar savu pretimnākšanu, ja viņi, iepazīdamies ar skautisma literatūru, uzņemtos pulciņu organizēšanu un vadīšanu. Sevišķi viegli būtu tas panākams tiem pedagogiem, kuŗi zināmu laiku ir kalpojuši kara dienestā un tā tad ir pazīstami ar dažiem skautisma audzināšanas paņēmieniem, kā izlūkošana, palīdzības sniegšana, topogrāfija, noņemnes dzīve, signalizācija u. c.

Skautismā atklājas plašs darba lauks lielam un svētīgam darbam. Cerēsim, ka mūsu tautai vēl nav zudusi interese idejiskam un pašreizdzīgam darbam, tādēļ būsim modri.

Esi modrs!

Sarežģīta, uztraukta, drudžaina un trokšņaina ir mūsu dzīve. Dienu no dienas viņa paliek itkā vēl grūtāka, vēl nepanesamāka. Lelākā daļa cilvēces, itkā pazaudējuse ceļu tumšā mežā, meklē, steidzas, svārstās, klūp, bet izejas neatrod. Daudzi izmisumā zaudē savus spēkus un saļimst, bet citi, māņu gaismas apstulbojumā, grūž savus līdzbiedrus vēl tumšākā bezdibēnā un paši krīt viņiem līdz.

Tagadnes paaudze nōgrimuse dažādu vienpusīgu teoriju un lozungu purvā, pazaudējuse to kopīgo cilvēcisko, bez kā nevar pastāvēt nē sabiedrība, ne valsts, un bez kā mūsu dzīve pārvēršas par šausmīgu murgu sapni.

Mūsu tēvi darbā ieguva spēkus, bet spēka sajūtā baudīja dzīves prieku; tagadējā paaudze bezdarbībā meklē dzīves baudas un vieglā izdzīvē priekšlaicīgi noveco un iemanto tikai dzīves rūgtumu. Agrākās paaudzes ideāli bija uzticība, taisnība, draudzība pret visiem tuvākiem; līdzšinējā sēj naidu, skaudību, viltu, apmelošanu... Mūsu priekšteči pašizliedzīgi upurēja visus savus spēkus dzimtenes darbam, nevarēdami pat iedomāties paši redzēt šo dzimteni brīvu; turpretim daļa no tagad brīvās Latvijas pilsoņiem tura par savu tiesību izmantot valsti personīgam labumam un spēlēties ar viņas likteni.

Mūsu jaunatne — mūsu nākotne, nevar un nedrīkst būt tāda, un viņa arī negrib tāda būt. No viņas krūtīm atskan tīra un skaļi saucoša balss: „Esi modrs!“

Uz laukuma pilsētas nomalē salasījušies skautu pulcīņi; viņi sava karoga priekšā un ar skauta nozīmi — taisnības zīmolu — līlīju uz krūtīm ar paceltām rokām dod svinīgu solījumu: „Ar goda vārdu solos, ka visiem spēkiem pūlēšos izpildīt savus pienākumus pret Dievu un dzimteni, palīdzēt līdzcilvēkiem katrā laikā un izpildīt skautu likumus“.

Pirms skauts šo zvērstu dod, viņš ir iepazinies ar skautu likumiem un ir jau pārbaudīts, ka viņš tos pareizi sapratis. Skautu likumi skan tā:

- 1) Skauts ir uzticīgs un taisns.
- 2) Skauts izpilda savus pienākumus pret dzimteni.
- 3) Skauts palīdz tuvākam.
- 4) Skauts ir draugs visiem citiem skautiem.
- 5) Skauts bez pretrunas izpilda savu vecāku un priekšnieku pavēles.
- 6) Skauts ir tīrs domās, vārdos un darbos.
- 7) Skauts ir mošs arī grūtībās.
- 8) Skauts ir pieklājīgs.
- 9) Skauts nav izšķērdīgs.
- 10) Skauts ir kustoņu draugs.

Bez tam skautiem ir vēl dzelzs likums, kurš no-teic, ka skautmasteram periodiski jākontrolē skauta skolas atzīmes, un ja tās būtu nepietiekošas, tad jā-aizliedz skautam piedalīties pulciņā līdz tam laikam, kamēr sliktās atzīmes būs izlabotas.

Skautu likumi nepaliek uz papīra vien rakstīti. Skauta dzīve pulciņā ir tā iekārtota, ka viņam skauta likumi jāizpilda; viņš ir pulciņa loceklis, nes pulciņa formas apģērbu, un viņa biedri un vecāki seko, lai skauts izpildītu savu solījumu. Ja skauts neizpilda skautu likumus, tad goda tiesa izslēdz viņu no sava sastāva. Skauts savās rotalās, ekskursijās, nometnēs, līdz ar savu fizisko spēku un prāta attīstību, pastāvīgi vingrinājas arī savu dvēseles spēku norūdišanā.

Latvijas skautu pulciņi ir paši noorganizējušies, bez kautkādas propagandas, bez kautkāda spiediena un palīdzības no augšas. Mūsu jaunekļu tīrās sirdis itkā instinktīvi sajutušas, kas trūkst mūsu līdzšinējai paaudzei, un steidzas sevi nodrošināt, lai izveidotos par brīvās dzimtenes cienīgiem pilsoņiem. Būtu tikai jāvēlas, lai skautisma idejas jo plašāki izplatītos sabiedrībā, lai skautu pulciņi noorganizētos pie katras skolas, lai skautisms paliktu par nepieciešamu skolas papildinājumu. Tad nebūs vairs tās bēdīgās parā-

dibas, ka jauneklis, vēl nepabeidzis skolu, vēl nepazīdams dzīvi, ir tomēr iepazinies ar dzīves tumšākām pusēm; zaudējis reliģiju, palicis bez cietiem morāles pamatiem, ar paviršām zināšanām, viņš neapmierināti un drūmi skatās uz dzīvi, ar nepamatotu pašpālāvību, visu kritizēdams un nebūdams pats sagatavots nekādam nopietnam darbam, viņš apbruņojas iemācītām frazēm un iedrošinās uzstāties citiem par vadoni.

Skautisms dod iespēju jauneklīm dziļāki un vispusīgāki iepazīties ar dabu un dzīvi, palīdz viņam atīstīt spēkus, izturību, drosmi, enerģiju, patstāvību, uztur vienmēr dzīvības pilnu garu un ticību uz mūsu tēvijas gaišu nākotni. Esat modri!

„Lai ziedojam slāpstošiem gariem.“ (Auseklis.)

Dieviem slāpst...

(Anatols Franss.)

Sirmās senatnes ciltis un tautas ziedoja saviem dieviem daļu no sava darba un savu lauku augļiem, lai dievi nedusmotos. Ja dievi bija bargi un dusmīgi, tad ziedojumos uz dievu altāra tautas nesa savu labāko īpašumu — savus mājas kustoņus, kuņi bija vai nu galvenā barība, vai darba spēks. Ja dievi bija visai bargi un nežēlīgi, sūtīdami tautai dažādas nelaiemes, mērus un karus, tad tautas ziedoja tiem savu visdārgāko — savas daiļākās jaunavas un jaunekļus. Lai nestu šādus ziedojumus, tauta nāca pie dievu altāra no malu malām, un katrs nesa sev līdz kautko, ar ko pušķot dievu altari un godināt ziedojamā upuri. Ziedošanu izdarīja ar svētsvinību, dziedāšanu, dejām un rotaļām.

Arī mūsu senči nesa ziedojumus saviem dieviem, pulcējoties zem svētiem ozoliem, „meitiņas ar vainadziņiem un ozolu zariem...“, „puīši ar alu un karodziņiem...“, vaidelotes pušķoja svētnīcu, un krivu-kriivs vadīja svētsvinīgo ziedojumu gaitu.

Tādas tradīcijas ir bijušas visām tautām. Tām tautām, kuŗas parādīja vairāk cienības saviem dieviem, pēdējie palīdzēja uzplaukt, attīstīties un zelt, turpretim, ja kāda tauta aizmirsa savus dievus un nenesa tiem ziedojumus, tad dieviem sāka slāpt, viņi dusmojās un sūtīja tai tautai tādas nelaiemes, kuŗu dēļ tauta vai nu gāja pazušānā, vai krita citas tautas verdzībā. Ziedošana saviem dieviem, tā tad, bija tikpat nepieciešama tautas pastāvēšanai un uzplaukšanai kā barība katram atsevišķam organismam.

Tamlīdzīgas parādības pastāv arī vēl šimbrīžam pie dažām uz zemākas kultūras pakāpes stāvošām tautām. Kafri, piemēram, salasās lielās ļaužu grupās, kuŗas dzied un dejo ar tādu vienlīdzību un saskaņotību, ka atstāj iespaidu, itkā būtu laista darbā milzīga mašina, pie kam, ja kāds šo saskaņotību un

taktu traucē, tad tāds tiek sodīts ar nāvi. Prof. Ribò par šādu deju dod sekošu paskaidrojumu: „Deja un dziedāšana lielākās grupās atnes sabiedrībai labumu, viņa palīdz attīstīt kustību saskaņošanu un vienprātību, viņa audzina zināmas grupas vienību un vienības sajūtu, viņa ir savā ziņā kara mākslas skola un sagatavošanās kopīgam saskaņotam uzbrukumam vai aizsargāšanai. Ar to arī izskaidrojama takta svarīgā nozīme.“

Nemot vērā šo prof. Ribò paskaidrojumu, kuŗš pilnā mērā saskan arī ar Spensera uzskatiem, mums tiek saprotams, kādēļ „dievu slāpes“ varēja pa daļai tikt remdētas ar dejām un rotaļām, jo tādā ceļā tautas un ciltis sagatavojās kopīgam darbam, kopīga mērķa sasniegšanai, tāds bija pirmatnējs kolektīvā organisma sociālās sajūtas audzināšanas veids, ar kuŗa palīdzību pirmatnējās ciltis un tautas nostiprinājās un bija spējīgas aizsargāties no ienaidnieka.

Dejas un rotaļas tomēr pilnā mērā vēl neapmierināja dievu slāpes, — tie prasīja vēl ziedojumus — upurus.

No tā laika, kad pirmatnējais cilvēks saprata, ka viņš viens pats par sevi nav spējīgs eksistēt, nav spējīgs cīnīties pret dabas spēkiem un ienaidnieku, viņš meklēja līdzbiedrus, ar kuŗiem vajadzības gadījumā cīnītos kopā, kopīgiem spēkiem. Tā pamazām izauga pirmie kolektīvie organismi — sociālās vienības — saimes, sabiedrības, ciltis, tautas. Šādu vienību pastāvēšanai bij nepieciešami savi sabiedriskie noteikumi un likumi, kuŗus izpildot tikai varēja norītēt sabiedriskā dzīve, bet tādus likumus cilvēks vēl nepazina, tie izveidojās gadu simteņos un tūkstošos un saucās par ierašām. Starp tādām ierašām-tradicijām bij arī ziedojumi — upuri, kuŗiem bija ne mazāka nozīme kā dejām un rotaļām. Tā laika kolektīvam organismam — ciltīm, tautām — vēl nebija valstiskas organizācijas, viņas vēl neziedoja, nedeva pastāvīgas devas valsts iekārtas uzturēšanai; bet kara gadījumā bij nepieciešami nest upurus visiem šādas

vienības locekļiem, kā ar īpašumu, tā arī ar savām dzīvībām. Tā tauta, kuŗa bij gatava uzpurēties savas pastāvēšanas labā, tā bija tā stiprākā, tā palika uzvarētāja. Gatavība uzpurēties tautas un tēvijas labā tika audzināta ar ziedojumu nešanu un dievu altariem. Ziedojumos nesa ne tikai savu atlikumu, bet arī nepieciešamo un pat visdārgāko. Tā pamazām izveidojās tā valstiskā apziņa, ka katra atsevišķa tautas locekļa labklājība ir garantēta tikai tad, ja dievi gādās par kolektīva organisma — tautas pastāvēšanu un ka tādas pastāvēšanas uzturēšanai ir pastāvīgi jāziedo daļa no sava darba un labuma. Tauta, kuŗa pastāvīgi vingrinājās šādos ziedojumos, bija spējīga eksistēt, viņa remdēja dievu slāpes.

Tā tad valstiskā apziņa ir saistīta ar ziedošanu vispārības labā; valstiski sajust nozīmē ziedot personīgas intereses, ierobežot egoistiskās tieksmes, sajust likumību. No tā redzam, ka valstiskā apziņa atrodas pastāvīgā pretrunā ar atsevišķa indivīda interesēm un gribu, kuŗi ciņā dēļ eksistences un labklājības atbalstās uz egoistiskām jūtām. Šāda pretruna ir par iemeslū tai parādībai, kādēļ valstiskā apziņa ieaug cilvēcē tik lēni, tik pamazām. Vēsturiskos gadu simteņos dažādas tautas un valstis dažādi piekopušas šo apziņu, izmainot un izveidojot šīs apziņas audzināšanas paņēmienus. Gadu simteņu un tūkstošu laikā ziedojumi dieviem ir izveidojušies par valsts organizācijas uzturēšanu, dejas un rotaļas — par kareivisko apmācību, ierašas un tradīcijas pārvērtušas par valsts likumiem, bet ar to nav mainījūsē līetas būtība — kamēr tauta vai valsts stingri rūpējas par valstiskās apziņas audzināšanu, viņa remdē dievu slāpes, bet tiklīdz šī apziņa iet mazumā, dievi dusmojas un prasa sev asiņainus upurus.

Vēstures pēdējie gadi sniedz šai ziņā visspilgtākos piemērus. Briesmīgais sods, kuŗu izcieš šimbrīžam lielā krievu tauta, nav vairāk nekā kā valstiskās apziņas trūkuma rezultāts. Nerunājot jau nemaz par visām tām patvarībām, netaisnībām un pret-

likumībām, kuŗas tika pielaistas no valsts varas ne-sējiem miera laikā, visspilgtāki šis valstiskās apziņas trūkums parādījās pasaules kara laikā. Prof. V. Lemke savā dienas grāmatā „250 dienas cara no-metnē“, no 4. decembra 1915. gada, raksta par tiem aferistiem un spekulantiem, kuŗi iedzīvojās zelta mili-jonos tanī laikā, kad visa valsts nesa vissmagākos upurus; viņi radīja saimniecisku sabrukumu valstī, izsauca kurnēšanu masās un tādā ceļā sagatavoja zemi lielniecisko nezāļu uzplaukšanai. V. Lemke, paredzēdams vēl 1915. gadā šo aferistu rīcības ļau-nās sekas, piebilst, ka šie kungi ne tikai nenonāk pie karātavām, kā tam patiesībā vajadzētu būt, bet vēl tiek godināti un bauda visas dzīves ērtības un grez-nības.

Šausmīgie notikumi, kuŗi norit mūsu acu priekšā, spiež domāt par nākamības nodrošināšanu un uzliek katram par pienākumu gādāt par valstiskās apziņas audzināšanu. Liels uzdevums šai ziņā krit uz kara-spēku. Uz pareiziem pamatiem nostādīts pastāvīgais karaspēks miera laikos ir vislabākā valstiskās apziņas audzināšanas skola. Katra karavīra tiesības un pienākumi ir noteikti likumā, visa karavīra dzīve tiek sīki regulēta ar noteikumiem, reglamentiem, instrukcijām un pavēlēm, kareivju kopīgā dzīve kazarmās piespiež katru kareivi vislielākā mērā skaitīties ar savu biedru interesēm un vajadzībām un ievērot kop-dzīves sabiedrisko ētiku. Šāda kopdzīve un kopīga nodarbošanās ieaudzina katrā kareivī to apziņu-sa-jūtu, ka viņš ir tikai kolektīva organisma (rotas, pulka u. t. t.) loceklis un ka viņam sava individuālā griba ir jāpadod un jāsakāņo ar šā kolektīva i n d i v i d a gribu. Taisni tā jau ir valstiskā apziņa, tikai šau-rākā mērogā. Virsniecībai, kā kareivju audzinātājai, arī šinī ziņā ir jābūt par priekšzīmi, tādēļ ir nepiecie-šami, lai pie viņiem valstiskā apziņa pārvērstos vār-da pilnā nozīmē par valstisko s a j ū t u. Tas nav sa-niedzams ar teoretisku apmācību vien, tam vajaga ilgstošas vingrināšanas personīgo iegribu ierobežo-šanā un rakstura nostiprināšanā. Ar to arī izskaidro-

jams ļoti stingrais, pat bargais režims, kas ievests visās armijās pie virsnieku sagatavošanas.

Šādam sagatavošanas stingram režimam ir arī savi priekšteči sirmā senatnē. Leturno un Tailors stāsta, ka dažas amerikāņu ciltis uzliek saviem kandidātiem uz karapulku vadoņa amatu briesmīgus pārbaudījumus, kuŗos šo kandidātu izturība, pašsavaldīšanās un varonība varētu parādīties savā vislielākā spožumā. Viņus ierok līdz krūtīm visniknāko skudru pūļos, sit ar rikstēm līdz asinīm, spīdzina, liek virs uguns, kur viņi cieš mokas no dūmiem un liesmas, u. t. t., un tikai tos no šiem nelaimīgiem pretendentiem viņi atzīst par cienīgiem būt par vadoņiem, kuŗi pie visas šīs komplicētās operācijas neizdod neviena vaida, nevienas skaņas, ne ar kādu kustību neliecina par tām ciešanām, kādas tie sajūt.

Katram virsniekam jābūt sagatavotam būt par vadoni, un ka vadonim nepieciešama pacietība, izturība un pašsavaldīšanās, tas pats par sevi saprotams, jo no šo īpašību attīstīšanās virsniekos bieži vien ir atkarīgi kaujas rezultāti. Tādēļ virsnieku sagatavošanas režīmā ievedama arī vingrināšanās panest ciešanas, jo paciest, savaldīties arī ir zināms upuris, zināms ziedojums. Saprotams, tāda vingrināšanās var notikt tikai mūsu ētikas ieskatiem piemērotā formā.

No visa tā redzam, ka karaspēks ir patiesi valstiskās apziņas audzināšanas skola, jo viņš ir visciešāki apvienota organizācija, kuŗā nogludinājas un noapaļojas sabiedriskās dzīves ētika. Caur karaspēku miera laikā ir jāiet cauri visiem ieročus nest spējīgiem valsts locekļiem, lai baudītu kareivisko apmācību, bet šai apmācībai jābūt savienotai ar valstiskas apziņas audzināšanu, jo tad tikai tāda apziņa nostiprināsies visā tautā. Valstiskas apziņas nostiprināšanās visplašākās tautas masās ir nepieciešama ne tikai valsts aizsargāšanai un pastāvēšanai, tikpat vajadzīga viņa ir jaunai valsts uzbūvei un arī katras reformas izvešanai, kuŗa paredz cēlākos cilvēces mērķus nākotnē. Spensers savos „Ētikas pamatos“

saka... „cilvēku mēģinājumi sasniegt savus ideālus, reformējot sabiedrību, bet nereformējot pašus sabiedrības locekļus, vienmēr ir beigušies ar vislielākām neveiksmēm. Atjēgušies caur ciešanām, viņi no jauna padodas bargai disciplīnai, kuŗa mūs ir novedusi jau tik tāļi un vedīs vēl pie tāļāka progressa...“ Mūsu reformātori rikojas taisni otrādi. Komunisti, lai sasniegtu savus ideālus, vispirms iznīcināja inteliģenci, t. i. to tautas slāni, kuŗā visvairāk bij nobriedusi valstiskā apziņa, kuŗš tā tad visvairāk bija sagatavots reformas izvešanai dzīvē, un nostādīja viņas vietā ļaudis ar vīsmazāk attīstītu likumības sajūtu. Ar to viņi deva vēl reiz un pie tam ļoti dārgi samaksātu pierādījumu par nupat pievestā slēdziena pareizību.

Cilvēces sabiedriskās iekārta's formas attīstās, pamazām, un vienmēr viņas būs piemērotas tam, cik attīstīta būs zināmas sabiedrības atsevišķos locekļos kolektīvā organisma sajūta jeb valstiskā apziņa, kuŗu citādi var nosaukt arī par tautas disciplīnu. Jaunās valstīs ievestā valsts iekārta prasa ļoti augstu minētās sajūtas attīstību tautā. Ja kādā tautā tādas apziņas nav, tad arī šī iekārta nav glābjama, tad masas ir pasīvas kopīgam darbam, dažādi slāņi piekopj tikai personīgas egoistiskas intereses, kas galu galā rada nepārvaramas pretrunas. Tādēļ, lai nodrošinātu tādu iekārtu mūsu dzimtenē visiem, kam vien darīšana ar audzināšanu, ir jāpieliek visas pūles, lai veicinātu valstiskās apziņas nostiprināšanu visdažādākos tautas slāņos. Bija jau norādīts, kāda nozīme pie tā ir kaŗaspēkam un kāds atbildīgs uzdevums šīnī ziņā krīt uz virsniecību. Ja virsniecība pareizi sapratīs šo uzdevumu, tad, pamudināta no dzimtenes mīlestības, viņa izpildīs to ar tādu pat pašaieliedzību kā cīnoties un ziedojot sevi par dzimtenes aizsargāšanu no ienaidnieka.

Veltījot šīs rindīņas mūsu virsniecības jaunatnei, atļaujos izteikt viņai mazu brīdinājumu. Priekšzīmīgi un pašaieliedzīgi veicot savus grūtos uzdevumus, katram virsniekam ne vienreiz vien būs jā-

sastopas ar pārmetumiem par „militārisma“ piekoptšanu. No šādiem pārmetumiem nav jābaidās. Militārisms tādā nozīmē, kā tas tika piekopts bijušās ķeizarvalstīs, ar noteiktiem agresīviem nolūkiem, kuŗu mērķis bija citu tautu verdzināšana, pie mums pavisam izslēgts. Bet militārisms, ja viņš veicina tautas organizēšanu un vienošanu kopīgā spēkā, lai aizstāvētu tautas eksistēšanas tiesības — un tikai par tādu pie mums var būt runa — tad militārisms ir augstākā tautas skola, tautas spēka koptošas un veidošanas skola, valstiskās apziņas audzināšana, viņš ir tautas ziedojums dieviem, saistīts ar uzpurēšanos tautas labā. Pret tādu militārismu katra kritika ir nespēcīga, katrs pārmetums ir nevietā. Tautas vienmēr cīnīsies savā starpā, vienmēr centīsies viena otru pārvarēt un izmantot — tāds ir dabas likums. Tāda recepte vēl nav izdomāta un arī nevarēs būt izdomāta, kas galīgi novērstu karu. „Karš ir tautu dabīgais stāvoklis“ — sacīja vēl senos laikos Platons, un visa vēsture, neizslēdzot pašus jaunākos laikus ar visām miera teorijām, ir tikai pastiprinājusi šo dabas likumu. Ne vispārēja miera, ne imperialisma, ne internacionālisma teorijas un viņu izveidotāji nav bijuši spējīgi atraidīt un atsacīties no nacionālisma, kuŗš vienmēr ir bijis un paliek savstarpējā sacensībā par cilvēces ģenija izveidotāju un civilizācijas veicinātāju. Tautai, kas negrib būt iznīcināta un nokļūt verdzībā, pastāvīgi jābūt gatavai uz karu un jāgādā par savu stiprumu. „Tauta, kas bīstas no kara, ir iepriekš nolemta iznīcināšanai,“ — saka Ruzvelts. Ja tauta negrib uzturēt savu kara spēku, tad viņa būs piespiesta uzturēt sava pretinieka kara spēku.

Tādēļ ziedosim slāpstošiem gariem.

Reliģijas un nacionālisma nozīme militārā audzināšanā.

„Dzīve ir cīņa, kas dzīvo, tas cīnās, kas necīnās, tas mirst.“ Šim dabas likumam vienlīdzīgi padoti visi dzīvi radījumi, sākot no visvienkāršākiem vientrauciņa ķermeņiem — amebām un infuzorijām un beidzot ar dzīvo radījumu vainagu — cilvēku. Pateicoties tikai cīņai dēļ eksistences radusies visa neskaitāmā mūsu floras un faunas dažādība. Jo asāka ir cīņa, jo intensīvāki darbojas dzīvības spēki, un jo intensīvāki darbojas šie spēki, jo ātrāki viņi attīsta un izveido tās īpašības, kuŗas cīņā dod uzvaru. Ērgļa spēcīgie nagi un tālredzīgais skats, lauvas stiprās ķetnas, bezdelīgas veiklība, stirnas vieglās kājas, čūskas viltība, eža asie dzeloņi, visādu stādu spilgtās krāsas un smarža... un cilvēka attīstītais prāts — viss tas miljoniem gadu ilgstošas cīņas rezultāts. Tikai pastāvīgā cīņā dēļ eksistences izveidojas visas tās īpašības, ar kuŗu palīdzību dažādie dzīvie radījumi aizstāv savas tiesības dzīvot.

Tam pašam dabas likumam un tādā pat mērā ir padoti arī visi kolektīvie organismi, kad atsevišķas vienības aizstāv savas kopīgās eksistēšanas tiesības un labklājību. Tikai pastāvīgā, nerimstošā cīņā izveidojas atsevišķos indivīdos tās kolektīvam nepieciešamās īpašības, kuŗas saista vienu ar otru šī kolektīva locekļus un apvieno vienā ciešā vienībā, lai kopīgiem spēkiem ietu cīņā. Šī kopības un vienības sajūta ir vienlīdzīgi nepieciešama katram kolektīvam, vienalga vai viņš būtu bišu saime, vai delfinu bars, vai cilvēku vienības — ciltis, tautas, valstis.

Cilvēces kolektīvu cīņas augstākā pakāpe ir karš, un katra karjošā kolektīva sekmes vienmēr ir bijušas tiešā atkarībā no tā, cik stipra ir bijuse viņa iekšējās vienības sajūta. Cik tālu mēs pazīstam cilvēces vēsturi, tad vissvarīgākie elementi, uz kuŗiem balstījusēs šī iekšējās vienības sajūta, vienmēr ir bijuse reliģija un nacionālisms. Visasinānākie un vissīvākie kari ir notikuši zem reliģijas

un nacionālisma karogiem. Par Muhameda paradīzi zem pūsmēneša karoga arabi un turki veda asiņainus un uzvaras pilnus karus. Par Kristus mācību visas Eiropas tautas gāja briesmīgos krusta karos. 30 gadu karš noritēja zem pretēju konfesiju karogiem. Krievija nostiprināja savu impēriju pa daļai zem lozunga: „Za veru pravoslavnuju“ u. t. t. Karus, kuri noritēja zem nacionālisma karoga, nav nekādas vajadzības atzīmēt, jo ar viņiem pilna visa cilvēces vēsture. Visi šie kari liecina par to, ka reliģijas un nacionālās idejas vienmēr ir spējušas uzturēt karaspēkos visstiprāko vienības sajūtu, iedvešot viņos visaugstāko pašaieliedzību, vislielāko izturību un varonību.

Tomēr pēdējā gadu simtenī, sakarā ar vairāku nāciju apvienošanu lielās impērijās, ar internacionālisma un ateisma ideju izplatīšanu, nomanāma itkā reliģijas un nacionālisma nozīmes mazināšanās kara pulku vadībā. Pasaules kara laikā, kad pretējās frontēs bija ne tautas, bet tautu koalīcijas, kad ikvienā karojošā frontē ietilpa visādu reliģiju un konfesiju priekšstāvji, patiesi reliģijas un nacionālie lozungi itkā nespēja vairs pirmo lomu armiju gara stāvokļa uzturēšanā. Ja arī vienā otrā uzsaukumā tautā vai pavēlē karaspēkam bija izmantotas reliģijas tēzes un atzīmētas nācijas intereses un izredzes, tad visiem zināms, ka šie atsevišķie mēģinājumi nekāda fanatismā neizsauca un nekāda liela iespaīda neatstāja. Pat turkiem ar „svētā kara“ pasludināšanu nekā neiznāca. Ievērojot to, gluži dabīgi ceļas jautājums, vai patiesi reliģija un nacionālisms jau izbeidz spēlēt savu lomu militārā audzināšanā.

Uz tādu jautājumu atbildēt nav grūti, ja mēs kaut cik analizēsim tās īpašības, kuras ir nepieciešamas katram karavīram, un uzstādīsim šo īpašību atkarību no reliģijas vai nacionālisma.

Karavīram vajadzīgās galvenās īpašības ir: goda sajūta, pašaieliedzība, uzticība savam pienākumam, taisnības un likumības sajūta, godīgums, augstsirdība u. t. t. Iedomāsimies tagad tādu kara-

spēku, kurā valdītu un tiktu kultivēti šo īpašību pretstati: bezkaunība, savtība, nodevība, meli un liekuļība, apmelošana, nežēlība pret saviem kaujas biedriem u. t. t. Uzstādisim tagad jautājumu, vai ar šādu iedomāto karaspēku būtu iespējams ne tikai karot, bet pat iziet karā.

Kas kara grūtības nav cauri taisījis, tam var izlikties, ka šādu īpašību atzīmēšana ir tikai tukši un nenozīmīgi vārdi, kuriem nav jāpiegriež sevišķa vēriba, bet katram, izbaudījušam kaujas grūtības, šie jēdzieni runā par daudz spilgtu un saprotamu valodu, lai varētu vienaldzīgi paiet garām viņu nozīmei. Karavīri tikai tad var iet droši kaujā, ja viņi apzinās, ka arī viņu līdzbiedri izpildīs savus pienākumus; ja viņiem tādas uzticības saviem kaujas biedriem nav, tad kauja pārvēršas par sava karaspēka izkaušanu, un tad labāki kaujā nemaz neiet. Kara priekšnieks tikai tad var atdot pareizus kaujas rīkojumus, ja viņš tic un var ticēt sev padoto karavīru ziņojumiem. Kauja var būt sekmīga tikai tad, ja nevien starp saviem kaujas biedriem, bet arī tuvumā nav nodevēja, kas par lēču virumu izdod savus biedrus ienaidniekam, u. t. t. Visas šīs aksiomas neprasa nekādu pierādījumu, un tādēļ ir gaiša un nepārprotama lieta, ka visu minēto pozitīvo īpašību audzināšana karaspēkā ir armijas vadības augstākais uzdevums.

Ja nu mēs uzstādisim jautājumu, kādā ceļā ir sasniedzama šo pozitīvo karavīru īpašību audzināšana, tad konstatēdami, ka visas minētās īpašības ir morālas dabas, mēs tūlīn nonākam pie reliģijas, kā visas morāles pirmavota. Uz reliģiju var dažādi skatīties, var atdot priekšrocību vienai vai otrai reliģijai, var neatzīt reliģijas fabulu, bet nav iespējams noliegt to pozitīvo, ko dod reliģija. Ētiski - morāliskiem jēdzieniem tikai tad ir nozīme, kad viņi cilvēkā ieaug, kad viņi paliek par cilvēka dabu, par sajūtu. To var sasniegt tikai ieaudzinot šos jēdzienus no agrām bērnības dienām; bet bērnu psiholoģija ir tāda, ka viņa uzņem un piesavina šo ētikas filozofiju tikai tad, ja

tā tiek pasniegta skaistas reliģiskas fabulas veidā. Pieaugušam un attīstītam cilvēkam morāles nozīme var būt pate par sevi skaidra, bet ja viņš nav baudījis reliģisku audzināšanu, tad visi morāles jēdzieni viņam ir tikai abstraktas formulas, kuŗas viņš neskaita sev pašam par obligatoriskām, tās nav viņa sajūta, viņa daba. Turpretim reliģiski audzināts cilvēks nav spējīgs pārkāpt morāles principus arī tad, ja viņš būtu palicis par ateistu.

Diezgan ilgi pirms pasaules kara sākuma Renāns izteicās, ka „nākamā tautu karā galīgu uzvaru iegūs tautas ar augstāku morāles un attīstības līmeni“. Īss vispārējs pārskats uz pasaules karu dod jau pastiprinājumu šim pareģojumam. Lielā pasaules karā nekur nebija novērojams reliģisks fanatisms (viņa laiks ir pārgājis), bet ar reliģiju paceltais morālais līmenis teica savu noteicošo vārdu. Zems tautas masu morālais līmenis (Krievijā) un vispār atzīto morāles principu pārkāpšana no armiju un tautu vadošām aprindām (Vācijā) pažaudēja karu.

Līdzšinējos karus veda ne armijas, bet bruņotas tautas. Kara sekmes ir atkarīgas ne tikai no aktīvās armijas, bet lielā mērā arī no darbības visā tuvā un tālākā aizmugurē, kur visiem tautas locekļiem jānes uz kara altāra savi ziedojumi. Še, tāpat kā frontē, darbības pilnai saskaņošanai un apvienošanai ir nepieciešamas karavīru pozitīvās īpašības, un ja nu visas šīs īpašības ir morāla rakstura un var būt ieaudzinātas tikai ar reliģijas palīdzību, sākot no agrām bērnu dienām, tad saprotams, ka tas nav vairs armijas uzdevums vien, bet visas valsts kā tādas. Armija pie tagadējā saīsinātā aktīvā dienesta laika var tikai nogludināt un nostiprināt šos principus ar stingras militāras disciplīnas palīdzību.

Citādi stāv ar šī jautājuma atrisināšanu pie pastāvīga armijas kadra — virsniekiem un virsdienesta instruktoriem, kuŗiem jābūt par karavīru pozitīvo īpašību priekšzīmi, pie kam jo augstāku un atbildīgāku amatu izpilda karavīrs, jo stingrākām jābūt šai ziņā viņam uzstādāmām prasībām. Virsniekiem, sa-

protams, ir jābūt tanī attīstības līmenī, kad karavīru ētikas nepieciešamība viņiem vairs nav jāpaskaidro ne ar kādiem blakus līdzekļiem, un tādēļ šīs ētikas ievērošana no viņu puses tiek uzstādīta kā kategoriska prasība. Šo uzdevumu armijā, attiecībā uz virsniekiem un kara ierēdņiem, veic virsnieku goda tiesas un augstākā priekšniecība. Mūsu ideāls šai jautājumā būtu, lai goda tiesas funkcijas varētu būt izplatītas arī uz virsdienesta instruktoriem.

Otrais, bet vel svarīgākais faktors, uz kuŗa balstās kuŗaspēka iekšējās vienības sajūta, ir nacionālisms, t. i. zināmas cilvēku vienības kopēja valoda, kopējas ierašas, kopējas tautas gara mantas — dainas, teikas, pasakas, dejas, sava tautiska literatūra, māksla u. t. t., kas viss kopā veicina un attīsta tautas labklājību. Nacionālismam militārā audzināšanā ir divējādās dabas nozīme. Viena pastāv iekš tam, ka viņš modina kuŗavīros kopēju interešu apziņu un tā tad arī kopēja pienākuma apziņu šīs intereses aizstāvēt. Otra ir tādas pat dabas kā reliģijas nozīme, t. i. audzinoša, jo nacionālās gara mantas ir tādas pat morālo spēku avots kā reliģija. Mēs it sevišķi varam lepoties ar mūsu bagāto tautas liriku, kuŗā itkā liela ģenija roka ierakstījusi tautas tikuma principus. Skandinot tautas dainas no paaudzes paaudzē, šie principi ieaug tautas apziņā un tadā kārtā uztur un nostiprina tautas masu morālo līmeni, kuŗš, kā jau bij aizrādīts, ir liels un noteicošs spēks, kad tautai jāaizstāv savas tiesības visintensīvākā cīņā — kuŗā.

Kad cilvēki apvienojas kautkādas vienībās, tad šādas apvienošanās vienīgais mērķis ir aizstāvēt un nodrošināt savu eksistenci un labklājību. Katra tāda vienība vai kolektīvs vadās pīe tam no kautkādas idejas, kuŗas izveidošanā viņi redz savas labklājības nodrošināšanu. Idejas, no kuŗām dažādas cilvēces vienības ir vadījušās un vadās, ir trejādas dabas: nacionālas, reliģiskas un politiskas. Visa cilvēces vēsture rāda, ka visstiprākās vienmēr ir bijušās un paliek nacionālās vienības; viņas ir arī visvecākās un attīstījušās dabīgā ceļā. Reliģiskas idejas ir cēlušās

un izlobītas no kautkādas vienas vai vairāku nāciju gara mantu krājuma un sava spilgtuma dēļ ir spējušas sajūsmināt lielas cilvēku masas cerībā, ka šo ideju uzņemšana no visas cilvēces galīgi izbeigs savstarpējus karus un tādā ceļā nodrošinās visas cilvēces mieru un labklājību. Šādai ticībai ir bijuši zināmi panākumi, dažas reliģijas apvienojušas daudzas tautas un uz zināmu laiku devušas tām savstarpēju mieru. Bet nekad tāds miera laiks nav bijis ilgstošs, jo apvienotas zem vienas reliģijas, tautas atkal no jauna ir karājušas un karo atkal savā starpā. Tas pierāda tikai to, ka pieņemtās reliģijas idejas nevar iesakņoties tautas slāņos tik stipri, lai viņu saites būtu stiprākas par nacionālo ideju saitēm. Ļoti stipru un notiecošu iespaidu ir darījusi katoļu ticība uz tautām, kurās viņa valda jau daudzus gadsimtus. Poļu un lietaviešu zemnieki paši sevi sauc ne pēc tautības par poļiem, vai lietaviešiem, bet par katoļiem, tomēr tas neaizkavē šīs tautas vest karus savā starpā. Visstiprākā iekšējās vienības sajūta piemīt tām tautām, kurām nacionālās un reliģiskās idejas nav šķirtas viena no otras, kurām nacionālisms un reliģija ir viens un tas pats jēdziens. Tā japāņu reliģijas „Šinto“ fabula atrisinājas kopā ar pašas japāņu nācijas izcelšanos, un japāņu tautas iekšējās vienības spēku apbrīno visa pasaule. Tāda ir arī žīdu ticība, kurās pamatprincipus Mozus varbūt pa lielākai daļai smēlis no ēģiptiešu gara mantām, bet ir pratis pielāgot žīdu tautas vēsturiskai attīstības gaitai. Jādoma, ja žīdi savā laikā būtu uzņēmuši Kristus mācību, tad viņi, būdami izkaisīti citu tautu vidū, jau sen būtu asimilējušies ar šīm tautām un zaudējuši savu nacionālismu. Tikai reliģijas un nacionālo ideju apvienība piedod šai nācijai spēku nevien izturēt visas vajāšanas, bet vēl cīnīties visādiem līdzekļiem gandrīz pret visām tautībām un iegūt pat virskundzību kulturēlās tautās.

Politiskās idejas (monarchisms, republikānisms, demokrātisms, sociālisms, anarķisms u. t. t.) sprauž sev par mērķi tautu materiālas labklājības nodroši-

nāšanu, nostādot šī mērķa sasniegšanu atkarībā no vienas vai otras valsts uzbūves un iekārtas sistēmas. Dažas no politiskām idejām balstās uz nacionālismu un reliģiju, saskaņojot savus uzbūves principus ar tautas slāņos ieauģošo morālo un ētisko apziņu. Šīs politiskās idejas pieņemts saukt par nacionāli-valstiskām, un katra no viņām ir zināmā mērā spējīga sasniegt savu mērķi. Citas, turpretim, uzstādot sev tādus gala mērķus, kuŗi prasa no plašākiem tautas slāņiem visaugstāko morāles līmeni, tanī pašā laikā noliedz nacionālismu un reliģiju. Vēsture jau pierādījusi, ka ar represijām vien nav iespējams celt tautas morālo līmeni, un tādēļ, atņemot vienīgos līdzekļus, kuŗi gadu tūkstošus šo līmeni ir cēlušī un uzturējušī, šīs idejas pašas atgriež ceļu pie sava mērķa un tūlī nonāk pie gluži pretējiem rezultātiem — labklājības vietā nes galīgu postu.

No tā mēs redzam, ka pirmās no politiskām idejām nekādus jaunus principus nedod, kuŗus varētu izmantot militārā audzināšanā, otras turpretim ir kaišīgas. Ja mēs vēl ņemam vērā, ka politiskās idejas skalda tautas masas dažādās savstarpēji naidīgās grupās un ka armijas spēks ir vienība, tad jānāk pie slēdziena, ka šādu spēku var izveidot un uzturēt tikai vienojoties caur reliģiski-nacionālām idejām. Šīs idejas katram patstāvīgam cilvēces kolektīvam ir tikpat nepieciešamas kā putnam spārni, kā ezim viņa asās adatas. Pret viņām jāizturas ar cienību, kā pret avotu, no kuŗa tauta smēlusēs savus spēkus, lai cīnītos, bet nav arī no viņām jādara elki, aiz kādiem bieži mēdz slēpt nekītrus nolūkus. No cīņas nav jābaidās, jo kas necinās, tas mirst. Ja kādreiz izbeigtos cīņa starp stipriem cilvēces kolektīviem — tautām, tad apstātos arī kulturas attīstības gaita, kā pie ķīmiešiem, kuŗi, nodrošinājušī sevi no cīņas ar vēsturiskām mūŗa sienām uz tūkstoš gadiem bij iemidzinājušī savu kultūru.

Politisko ideju grupējumu cīņai ir jābūt tikai sacensībai nacionāli-morālo principu robežās, tad viņa izveido un noregulē tautas iekšējo slāņu taisnīgas

savstarpējas attiecības, bet tiklīdz šīs robežas tiek pārkāptas, tūlīn šādu grupējumu cīņa nes ļaunumu tautas vienības garam un vājina tautas spēkus. Politisko ideju saites nav stipras, jo viņas ir tikai atsevišķu cilvēku prāta ražojums. Pat lielas impērijas, apvienodamas uz šo ideju pamata vairākas tautas, neiztur stipra spiediena. Tikai nacionālo ideju saites ir spējīgas izturēt katru spiedienu. Tādēļ gādāsim, lai šīs saites būtu stipras, — tad dzīvosim.

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0308005257

adm

[0,03]

T. 9. MAI 192